

УДК 343.98

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/67-68

Олексій БАБЕНКО

курсант ННІ права та підготовки
фахівців для підрозділів
Національної поліції

Віталій ТЕЛІЧУК

професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник, доцент

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ТА ТАКТИЧНИХ ОСНОВ
ПРОВЕДЕННЯ РОЗВІДУВАЛЬНОГО ОПИТУВАННЯ**

Сучасна криміногенна ситуація в Україні – якісно новий феномен як за масштабами злочинних проявів, так і за ступенем їх руйнівного впливу на життєдіяльність суспільства, права і свободи громадян. За останні роки відбулася трансформація організованої злочинності в нашій країні, зросла кількість організованих злочинних формувань, які мають чітку ієрархічну структуру, використовують новітні технічні засоби забезпечення протиправної діяльності, протидії правоохоронним органам [1, с. 338].

Після введення правового режиму воєнного стану діяльність організованих злочинних груп та злочинних угруповань активізувалась щодо вчинення злочинів, що, у свою чергу, вимагає від оперативних підрозділів підвищення рівня їхньої діяльності та оперативного виявлення і розкриття кримінальних правопорушень.

В сучасних умовах інформаційного суспільства розвідувальне опитування стає надзвичайно важливим інструментом для отримання цінної інформації з різних сфер діяльності. Організація та тактика проведення розвідувального опитування визначаються рядом ключових аспектів, які вимагають професіоналізму, технічної компетентності та стратегічного мислення. Необхідно орієнтуватися в основних принципах та підходах до організації такого опитування, а також знати важливі тактичні аспекти, які допоможуть забезпечити успішне проведення опитування та отримання якісної інформації. Враховуючи значення розвідувального опитування для прийняття обґрунтованих рішень у різних сферах діяльності, важливо розуміти, як правильно організувати та впровадити його, щоб досягти поставлених цілей та завдань.

Загалом опитування – це метод збору інформації про осіб, об'єкти або факти, що становлять оперативний інтерес, який полягає у безпосередньому спілкуванні працівника оперативного підрозділу з особою, яка володіє або може володіти такими відомостями [2, с. 97]. Розвідувальне опитування є важливою складовою розвідувальної діяльності, що дозволяє отримати важливу інформацію для прийняття стратегічних рішень. Цей метод є ефективним інструментом для збору даних та аналізу ситуації на зазначеній території або серед вказаної групи осіб.

Згідно зі статтею 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених статтею 6 цього закону підстав надається право опитувати осіб за їхньою згодою, використовувати їхню добровільну допомогу [3].

Організація розвідувального опитування передбачає чітке визначення цілей та завдань опитування, а також вибір методів та інструментів для їх досягнення. Насамперед необхідно визначити групу осіб, які будуть об'єктом опитування, а також обрати методи збору даних (анкети, інтерв'ю, спостереження тощо). Далі важливо скласти план проведення опитування, включно з розподілом обов'язків між учасниками, визначенням місця та часу проведення опитування тощо.

Основою успішного опитування є вміння оперативного працівника побудувати довірчі стосунки з респондентами, задати влучні правильні питання та управляти комунікацією для отримання корисної інформації. В організації та проведенні

розвідувальних опитувань важливо використовувати сучасні технології та програмне забезпечення, які дозволяють ефективно збирати, обробляти та аналізувати інформацію. Після проведення розвідувального опитування необхідно провести аналіз отриманої інформації, перевірити її достовірність та спробувати використати для вирішення поставлених завдань.

Значення розвідувального опитування в оперативно-розшуковій діяльності полягає в тому, що відомості, які отримуються через цей процес, можуть бути використані не лише для орієнтування та виконання завдань оперативних підрозділів, а й в організаційно-тактичних і процесуальних аспектах під час кримінального розслідування. Незважаючи на можливості, які надає техніка для отримання оперативно-розшукової інформації, розвідувальне опитування залишається ключовим «інструментом», який дозволяє здобути важливі дані від людей, що є основними джерелами інформації [4, с. 94].

Тактичні аспекти проведення розвідувального опитування включають визначення стратегій та технік збору та аналізу даних, а також прийоми маніпуляції та впливу на респондентів. Важливо враховувати психологічні особливості респондентів, створювати комфортну атмосферу для спілкування, вміти ставити запитання та аналізувати отримані відповіді. Погоджуємося з думкою Ю. Меркулової, О. Смірної, В. Телійчука у цьому аспекті, які зазначають, що володіння працівниками оперативних підрозділів Національної поліції України навичками здійснення візуальної психодіагностики стійких особистісних особливостей та психічних станів вважається обов'язковим для успішного виконання ними своїх службових обов'язків. Необхідність цих навичок виникає від специфіки виконання службових обов'язків, яка, хоча і відрізняється у працівників різних підрозділів, в будь-якому випадку передбачає активну взаємодію з різними соціальними групами громадян [5, с. 111]. Під час проведення розвідувального опитування важливо дотримуватися тактичних принципів. Передусім слід мати відкрите та доброзичливе ставлення до співрозмовника, щоб він відчував комфорт та відкритість. Також необхідно бути уважним та увічливим, враховувати індивідуальні особливості співбесідника та дотримуватися правил конфіденційності. Для успішного проведення розвідувального опитування важливо володіти навичками ведення діалогу, вміти поставити запитання та правильно інтерпретувати отримані відповіді. Також необхідно мати певний рівень емпатії та вміння відстежувати невербальні сигнали співрозмовника, що дозволить отримати більш повну та достовірну інформацію. Важливо використовувати джерела відкритої інформації, аналізувати статистичні дані та інші джерела, що дозволяють підтвердити отриману інформацію та зробити об'єктивні висновки.

Отже, враховуючи зазначене, можемо дійти висновку, що тактичні основи проведення розвідувального опитування включають в себе визначення мети та цілей дослідження, врахування специфіки об'єкта або ситуації, а також дотримання правил ведення діалогу та конфіденційності. Вміння спілкуватися зі співрозмовником, поставити правильні запитання та аналізувати отримані відповіді є ключовими для успіху розвідувального опитування. Загалом проведення розвідувального опитування вимагає комплексного підходу, дотримання ретельно продуманих організаційних та тактичних аспектів, а також професіоналізму та досвіду працівників правоохоронних органів.

1. Телійчук В. Г. Теоретико-правові та практичні проблеми оперативно-розшукового законодавства. *Наукові пошуки у III тисячолітті: соціальний, правовий, економічний та гуманітарний виміри* : зб. тез II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кропивницький, 7-8 квіт. 2017 р.). Кропивницький, 2017. С. 338–343.

2. Аброськін В. В., Албул С. В., Єгоров С. О. та ін. Основи оперативно-розшукової діяльності в Україні : посібник / за заг. ред. В. В. Аброськіна. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2020. 198 с.

3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

4. Купенко С. А. Зміст поняття «Розвідувальне опитування». *Право і безпека*. 2015. № 4 (59). С. 93–97. URL : <http://surl.li/rambp>.

5. Телійчук В. Г. Використання навичок здійснення візуальної психодіагностики як ефективний засіб отримання інформації оперативними працівниками. *Правові та організаційно-тактичні засади оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Одеса, 13 жовт. 2023 р.). Одеса : ОДУВС, 2023. С. 111–114. URL : <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5233dfd7-ed0a-44fb-b1e2-1b32908c92e1/content>.